

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหน่วยการเรียนการสอนเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเน้นหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. การพัฒนาหน่วยการเรียนการสอนเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเน้นหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง การใช้หน่วยการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น
3. การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียน โดยใช้หน่วยการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

1. การพัฒนาหน่วยการเรียนการสอนเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเน้นหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ

1.1 การวิเคราะห์สภาพและความต้องการของท้องถิ่น

วิเคราะห์สภาพและความต้องการของท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องคือ ศิษยานุศิษย์ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เจ้าหน้าที่ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน กรรมการ โรงเรียนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รวมทั้งสิ้น 30 คน ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในท้องถิ่นระหว่างวันที่ 30 ธันวาคม 2543 ถึงวันที่ 4 มกราคม 2544 ผลการสัมภาษณ์สรุปสาระได้ว่า

การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นมักถูกละเลยจากครูผู้สอนเพราะในบางเนื้อหานั้นครูไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ การนำเอาวิทยากรในท้องถิ่นและวิทยากรในท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนได้รับสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิม และทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสำคัญคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมเหล่านั้น รวมถึงบุคคลที่เป็นวิทยากร จึงมีข้อเสนอแนะว่า

1. การจัดการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นควรให้ผู้เรียนได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา และได้ฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง
2. การจัดการเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ควรมุ่งปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนได้รู้คุณค่าของสิ่งเหล่านั้น
3. ในการจัดการเรียนการสอนศิลปลายไตสำหรับผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นั้น ควรเป็นการเรียนรู้ถึงลายไตโดยทั่วไปประโยชน์ของลายไต และควรฝึกปฏิบัติง่ายๆ เหมาะสมกับวัย โดยการใช้กรรไกร ตัดกระดาษ ยังไม่ควรจัดการเรียนการสอนในขั้นที่ซับซ้อนหรือใช้อุปกรณ์ที่ยากไปกว่านั้น การใช้ ลืมตอกลาย (ต้องลาย) ลงบน โลหะหรือไม้นั้นเหมาะที่จะจัดในระดับชั้นที่สูงขึ้นกว่านี้
4. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มเข้ามาช่วยในการสอนจะช่วยในการเรียนให้ได้ผลมากขึ้น

1.2 การพัฒนาหน่วยการเรียนการสอนเรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเน้นหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ

ผู้วิจัยได้พัฒนาหน่วยการเรียนการสอน โดยศึกษาวัตถุประสงค์เนื้อหาสาระกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และวิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ ได้หน่วยการเรียนการสอนทั้งหมด 6 หน่วยย่อย มีแผนการสอน 20 แผน ใช้เวลาเรียนทั้งหมด 65 คาบ ดังนี้

หน่วยย่อยที่ 1 เรื่อง ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ประกอบด้วย แผนการสอน จำนวน 2 แผนการสอน ใช้เวลา 6 คาบ

หน่วยย่อยที่ 2 เรื่อง ชื่นชมเพื่อนใต้ ประกอบด้วย แผนการสอน จำนวน 4 แผนการสอน ใช้ระยะเวลา 13 คาบ

หน่วยย่อยที่ 3 เรื่อง ลายใต้ออนช้อย ประกอบด้วย แผนการสอน จำนวน 4 แผนการสอน ใช้เวลา 13 คาบ

หน่วยย่อยที่ 4 เรื่อง ประดิษฐ์ประดอยก็อกหอมต่อ ประกอบด้วย แผนการสอน จำนวน 4 แผนการสอน ใช้เวลา 13 คาบ

หน่วยย่อยที่ 5 เรื่อง เสียงไพเราะจากมองกาก ประกอบด้วย แผนการสอน จำนวน 4 แผนการสอน ใช้เวลา 13 คาบ

หน่วยย่อยที่ 6 เรื่อง ศิลปะหลากหลายจากนิทรรศการ ประกอบด้วย แผนการสอน จำนวน 2 แผนการสอน ใช้เวลา 7 คาบ

ผู้วิจัยได้นำแผนการศึกษาดังกล่าวไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย เพราะต้องการข้อมูลเพื่อการปรับปรุง ได้ข้อมูลเพื่อนำมาปรับปรุงใน 4 ด้านด้วยกันคือ

1. ด้านเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้การสอน ผู้วิจัยได้ปรับ โดยตัดเนื้อหาการวางแผนงานเพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นออกจากแผนการสอนที่ 2 เนื่องจากในแผนการสอนที่ 19 เรื่องศิลปะหลากหลายจากนิทรรศการนั้น มีขั้นตอนการวางแผนทำงานอยู่ด้วย จึงไม่มีความจำเป็นที่จะมีกิจกรรมการวางแผนในแผนการสอนที่ 2 จึงให้มีเนื้อหาและกิจกรรมการวางแผนงานในแผนสอนที่ 19 เท่านั้น

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับแผนการสอนที่ 7 ผู้วิจัยได้เพิ่มกิจกรรมนักเรียนสร้างข้อตกลงภายในกลุ่มและในชั้นเรียนก่อนออกไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีการดูแลซึ่งกันและกัน และจัดให้มีการประเมินผลภายในกลุ่มหลังจากไปศึกษานอกสถานที่กลับมาแล้ว

3. ด้านสื่อการเรียนการสอนได้ปรับปรุงจากการใช้ลิ้นขนาดเล็กตอกกระดาษแข็ง (ต้องลาย) มาเป็นใช้กรรไกรตัดกระดาษเป็นศิลปะลายใต้ บนกระดาษสีเงิน สีทอง และกระดาษว่าว ซึ่งจะเป็นงานที่ง่ายกว่า เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และอุปกรณ์ก็หาได้ง่าย เนื่องจากนักเรียน

ที่แสดงความคิดเห็นต่อหน่วยการเรียนการสอนขณะทดลองใช้เครื่องมือนี้ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเรื่องที่ไม่ชอบมากที่สุด คือ การต่อกลายไต่บนกระดาษแข็ง เพราะยาก และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ

4. ด้านการเตรียมนักเรียน ผู้วิจัยได้เพิ่มทักษะการกล่าวเพื่อแสดงความขอบคุณวิทยากรจากท้องถิ่นลงในขั้นสรุปของแผนการสอนสุดท้ายของเรื่องที่มีวิทยากรจากท้องถิ่นมาสอน โดยมีการฝึกซ้อมและนัดหมายกับนักเรียนไว้ล่วงหน้า

หลังจากผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแล้วได้หน่วยการเรียนการสอนที่พร้อมจะนำไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านในสอยสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองการใช้หน่วยการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองโดยนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ มาหาค่าเฉลี่ย แล้วเปรียบเทียบ ได้ผลดังตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	SD.	t
ก่อนเรียน	23	13.61	2.78	
หลังเรียน	23	26.87	3.28	20.09

ที่ระดับนัยสำคัญ .01

$t_{22} = 2.51$

จากตาราง 1 ได้ค่า t คำนวณมากกว่าค่า t ตาราง แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวได้ว่า การทดลองนี้ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. การวิเคราะห์คะแนนภาคปฏิบัติ

ผลการวิเคราะห์คะแนนภาคปฏิบัติที่ได้จากการสังเกตด้านกระบวนการ ด้านผลงาน และด้านคุณลักษณะตามเกณฑ์การประเมินที่สร้างขึ้น และกำหนดเกณฑ์การผ่านคือ คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 4 มีการบันทึกผลการประเมินในแบบประเมินภาคปฏิบัติเป็นรายบุคคล สรุปผลการวิเคราะห์คะแนน ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนนักเรียนและค่าเฉลี่ยการผ่านเกณฑ์การประเมินภาคปฏิบัติ

รายการประเมิน	จำนวนนักเรียน (23 คน)					ค่าเฉลี่ย
	5	4	3	2	1	
1. การฟ้อนไต	9	14	-	-	-	4.39
2. การประดิษฐ์ศิลปะลายไต	6	17	-	-	-	4.26
3. การประดิษฐ์ก๊อกชอมต่อ	5	18	-	-	-	4.21
4. การแสดงมอังกาบ	5	18	-	-	-	4.21

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคือ มีค่าเฉลี่ยรายบุคคล ไม่ต่ำกว่า 4 มีดังนี้ การฟ้อนไต 23 คน, การประดิษฐ์ศิลปะลายไต 23 คน, การประดิษฐ์ก๊อกชอมต่อ 23 คน, การแสดงมอังกาบ 23 คน และค่าเฉลี่ยของทุกคนในแต่ละรายการดังนี้ การฟ้อนไต 4.39, การประดิษฐ์ศิลปะลายไต 4.26, การประดิษฐ์ก๊อกชอมต่อ 4.21, การแสดงมอังกาบ 4.21

4. การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้การสอน

4.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้การสอน ศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนในด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้การสอน และด้านผลที่ได้รับจากการเรียนปรากฏ ดังตาราง 3-5

ตาราง 3 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้การสอน ด้านเนื้อหาของการเรียนการสอน

ข้อความ	นักเรียนตอบว่าใช่		นักเรียนตอบว่าไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เนื้อหาที่เรียนน่าสนใจ	21	91.30	2	8.70
2. เนื้อหาที่เรียนมีความยากง่ายเหมาะสมกับข้าพเจ้า	19	82.60	4	17.40
3. เนื้อหาที่เรียนมีประโยชน์	23	100.00	-	-
4. เนื้อหาที่เรียนตรงตามความต้องการของข้าพเจ้า	19	82.60	4	17.40
5. เนื้อหาที่เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	23	100.00	-	-

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้การสอนในด้านเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้การสอนตามลำดับ ดังนี้

นักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหาที่เรียนมีประโยชน์และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 100.00) เนื้อหาที่เรียนน่าสนใจ (ร้อยละ 91.30) และเนื้อหาที่เรียนมีความยากง่ายเหมาะสม (ร้อยละ 82.60)

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้หน่วย
การเรียนการสอน ด้านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน

ข้อความ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. กิจกรรมการเรียนการสอนน่าสนใจ	23	100.00	-	-
2. สื่อและอุปกรณ์น่าสนใจ	22	95.65	1	4.35
3. ข้าพเจ้ามีความสุขในขณะที่ทำกิจกรรมการ เรียนการสอน	23	100.00	-	-
4. ข้าพเจ้าชอบเรียนกับวิทยากรท้องถิ่น	18	78.26	5	21.74
5. ข้าพเจ้าคิดว่ากระบวนการกลุ่มมีประโยชน์ ต่อการเรียนการสอน	20	86.96	3	13.04
6. การได้ประเมินผลตนเอง ประเมินผลเพื่อน มีประโยชน์ต่อการเรียนของข้าพเจ้า	19	82.60	4	17.40
7. เวลาสำหรับการเรียนการสอนเหมาะสม	19	82.60	4	17.40

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยการเรียนการสอน
ด้านกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับดังนี้

กิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจและผู้เรียนมีความสุขขณะทำกิจกรรมการเรียน
การสอน (ร้อยละ 100.00) สื่อและอุปกรณ์น่าสนใจ (ร้อยละ 95.65) กระบวนการกลุ่มมี
ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน (ร้อยละ 86.96) การได้ประเมินผลตนเองและประเมินผลเพื่อน
มีประโยชน์ต่อการเรียน และเวลาสำหรับการเรียนการสอนเหมาะสม (ร้อยละ 82.60) ชอบเรียน
กับวิทยากรท้องถิ่น (ร้อยละ 78.26)

ตาราง 5 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน โดยใช้หน่วย
การเรียนการสอน ด้านผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน

ข้อความ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น	22	95.65	1	4.35
2. ข้าพเจ้ามีความรักท้องถิ่น	23	100.00	-	-
3. ข้าพเจ้าอยากเรียนอยู่ในรูปแบบนี้อีก	22	95.65	1	4.35

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยการเรียนการสอน
ด้านผลที่ได้รับจากการเรียนการสอนตามลำดับ ดังนี้

นักเรียนมีความคิดเห็นว่า มีความรักท้องถิ่นของตนมากขึ้น (ร้อยละ 100.00) เห็น
คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และอยากเรียนในรูปแบบนี้อีกมีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 95.65)

4.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หน่วยการเรียนรู้การสอน เรื่องศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียน โดยใช้หน่วยการเรียนรู้การสอน สรุปได้ดังนี้

1. เรื่องที่นักเรียนเรียนแล้วชอบมากที่สุดคือ มอังกาบ (11 คน) เพราะสนุกสนาน สามารถประดิษฐ์เองได้ และเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม
2. เรื่องที่นักเรียนเรียนแล้วชอบน้อยที่สุดคือ ก๋วยเตี๋ยว (8 คน) เพราะประดิษฐ์ยาก ปลายัด (6 คน) เพราะประดิษฐ์ยาก
3. สิ่งที่นักเรียนต้องการให้ปรับปรุงและเพิ่มเติมส่วนใหญ่ ตอบ ไม่มี แต่มีข้อเสนอแนะจากนักเรียนบางคนว่า ควรเพิ่มอุปกรณ์และเวลาในการเรียนการสอน
4. เรื่องศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนนอกเหนือจากที่เรียนไปแล้ว นักเรียนต้องการเรียนเกี่ยวกับปลายัดเพิ่มเติม และ ข้าวตอก (การแสดงอย่างหนึ่งของชนชาวไทยใหญ่)